

edita
schubert

galerija
nova
zagreb
1982.

**zvonko
maković**

Problemski okvir, unutar kojega je moguće promatrati najnovija djela Edite Schubert, nedvojbeno je indikativan za čitavu sadašnju situaciju u našoj sredini. Slike i instalacije, koje autorica ovdje izlaže, dotiču onaj stadij umjetničkog jezika što ga bitno određuje manualnost rada, te poseban repertoar figura. Isticanje manualnog kagrafski jezik upućuje pak na brojne izvore, bilo osobne, bilo šire kulturne tehnike i korak je dalje od zasićenosti slikarskog polja jasno uočljivim namazima boje. Ikonoografski jezik upućuje pak na brojne izvode, bilo osobne, bilo šire kulturne prirode. To je referencijalna umjetnost nabijena metonimijama i metaforama čije dešifriranje izis-

kuje složen ikonološki postupak. S druge strane, ti isti radovi vraćaju nas ranijoj praksi ove autorice, točnije, djelima nastalim mahom 1979. godine, u kojima se mogao uočiti osobit umjetnički postupak i osobit romantični senzibilitet. Edita Schubert tada, naime, izvodi brojne objekte od »siromašnih« materijala — lišća, latica, drvenih greda, šiba, pijeska, izgorjelog ugljena... — odstupajući od umjetnosti kao tautologije, od načela ranije prakse svojstvene šezdesetim godinama i pokretu »arte povera«. Njezine tadašnje *Kompozicije* karakterizira snažna emocionalna i duboko individualna prisutnost. Prije bismo mogli reći da su ti objekti svojevrсни ritualni predmeti nalik ostacima neke prapovijesne igre. Ta dimenzija mitskog (ili pseudomitskog), ritualnog (ili pseudoritualnog), bogata je evokativnim i uopće referencijalnim impulsima. »Siromašni« su materijali izabrani kako bi se njima pojačao osjećaj privremenosti, nestalnosti, krhke i tragične egzistencije. Upućivanje na daleke, prapovijesne mitologije djelima je samo učvršćivalo romantično-nostalgичnu auru. Istodobno, tako se širio krug značenja djela, a prividna srodnost s »arte pove-

ra« objektima postajala je sve nesigurnijom.

Pojedini su radovi s te izložbe također izvedeni od kolaca, savijenog šiblja, dakle onog materijala što ga je Edita Schubert upotrebjavala i na spominjanim *Kompozicijama iz 1979*. Međutim, razlike su jasno uočljive i na prvi pogled. Šiblje i kolci presvučeni su bojom, oni sada postaju konstitutivnim elementom slike i na njima se demonstira manuelnost (slikarskog) rada kao i na površini papira. Nadalje, savijeno šiblje postaje dijelom ikoničkog sistema s jasnim retonimijskim i metaforičkim osobinama (*Zvijezda repatica, Ptice*). Referencije koje sada uočujemo znatno se razlikuju od onih s djela iz 1979. To je najuočljivije na slikama nepravilnih formata gdje je figura često izjednačena sa slikanim poljem. U sklopu takvih figura uključen je također i prostor, odnosno zid galerije, pa se iluzionističko i realno područje slike međusobno pretapaju, dopunjuju i usklađuju. Takvu koordiniranost ne treba promatrati samo s formalne strane. Štoviše, sada valja posebno obratiti pažnju na ikonografsko značenje djela.